

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Kutnie wyrokiem z dnia 25 września 2017 r. w sprawie o sygn. akt IV P 40/16 zasądził od (...) Sp. z o.o. w K. na rzecz W. S. kwotę 28.823,85 zł tytułem wynagrodzenia za pracę z ustawowymi odsetkami; w pozostałym zakresie powództwo oddalił, a w sprawie z powództwa wzajemnego (...) Sp. z o.o. w K. przeciwko W. S. zasądził na rzecz od (...) Sp. z o.o. w K. kwotę 42.000,00 zł z ustawowymi odsetkami (tytułem odszkodowania z tytułu odpowiedzialności materialnej pracownika oraz zwrotu nienależnie pobranego wynagrodzenia za pracę), oddalając powództwo wzajemne w pozostałym zakresie.

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

W. S. był zatrudniony w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K. (poprzednia firma (...).A.S. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) w okresie od 1 października 2001 roku do 31 maja 2015 roku na stanowisku dyrektora.

W okresie od stycznia 2013 roku do października 2013 roku wynagrodzenie miesięczne powoda wynosiło kwotę 6.000zł.

Na numerze konta 840-1-13 za rok 2013 widniał zapis, iż niewypłacone wynagrodzenia powoda za rok 2013 wyniosły 42.000zł brutto.

Faktycznie powód otrzymał wynagrodzenie za pracę za okres styczeń, luty i marzec 2013 roku. Dodatkowo powód pobrał z kasy wynagrodzenie w kwocie 5.000zł w lutym 2014 roku. Powód uzyskiwał wynagrodzenie netto w kwocie 4.206,03zł. Od wypłaconych wynagrodzeń zostały odprowadzone składki ubezpieczeniowe.

W spornym okresie czasu w pozwanej spółce był zatrudniony syn powoda, R. S. (1) wykonujący czynności w ramach umowy zlecenia. Z tytułu zawartej umowy zlecenia otrzymywał wynagrodzenie w kwocie 1.012zł. W trakcie zatrudnienia R. S. (1) w spornym okresie czasu nie było sytuacji, aby otrzymywał on na konto bankowe wynagrodzenie powoda.

Niektóre wypłaty wynagrodzenia były przez pozwaną spółkę ujmowane łącznie i obejmowały wypłaty zarówno powoda jak i syna w łącznej kwocie 5.218,03zł (4.206,03zł i 1.012zł).

Powyższa wypłata została zaliczona przez pracodawcę na poczet wynagrodzenia za pracę za kwiecień 2013 roku i w części do kwoty 1.176,15zł brutto (793,97zł netto) na poczet wynagrodzenia za maj 2013 roku.

W okresie objętym sporem powód nie składał spółce oświadczenia o rachunku bankowym, na który miały być wypłacane wynagrodzenia za pracę.

Dopiero po zawarciu aneksu do umowy o pracę z dnia 31 stycznia 2014 roku w aktach osobowych powoda znalazło się oświadczenie o rachunku bankowym do wypłat wynagrodzenia.

Z uwagi na wspólne uzgodnienia jeszcze przed sprzedażą udziałów spółka (...) pokrywała wcześniejsze zobowiązania pozwanej spółki w tym wynagrodzenia powoda. Powód wnosił wówczas o przekazywanie wynagrodzeń na jego rachunek bankowy.

W. S., w okresie objętym sporem, był jedyną osobą do składania dyspozycji z rachunku bankowego spółki w Banku (...).

W dniu 30 maja 2014 roku powód sprzedał spółce (...) własność 760 udziałów w pozwanej spółce.

Przed nabyciem udziałów w spółce nabywca sprawdzał stan dokumentów księgowych. Pod względem ustawy o rachunkowości nie budziła on wątpliwości, jednakże stan rzeczywisty nie odpowiadał zapisom w dokumentacji. Stan wynagrodzeń powoda nie był przedmiotem analizy przed nabyciem udziałów.

Po nabyciu udziałów przez spółkę (...) w mieniu pozwanej spółki stwierdzono niedobór kasowy w kwocie 49.951,18zł. W dniu 22 maja 2015 roku pozwany wystawił notę księgową obciążającą powoda wskazanym niedoborem.

W okresie gdy powód pełnił funkcję dyrektora i prezesa zarządu spółki pracownicy obsługujący kasę zmieniali się nie mając tych czynności w zakresie obowiązków. Powód pobierał gotówkę z kasy rozliczając ją dowodami KW lub jedynie w sporządzanych ręcznie raportach wewnętrznych. W kasie nie były przeprowadzane żadne inwentaryzacje pomimo tego, iż z danych księgowych wynikało, iż stan gotówki praktycznie nigdy się nie zgadzał. Zdarzały się sytuacje, że inne osoby podpisywały dokumenty dotyczące tej samej operacji w postaci faktury i KP. Gotówka z kasy była przekazywana do księgowości. W kasie pozostawała jedynie niewielka część gotówki a zdarzały się sytuacje, iż nadwyżki były przekazywane bezpośrednio powodowi. Pracownicy tego działu również zmieniali się. Dopiero w sierpniu 2014 roku zostały ustalone formalne kwestie odpowiedzialności materialnej za kasę i zakresy obowiązków osób, które się nią zajmowały. Pracownicy działu księgowości zwracali się do powoda, aby uregulować obowiązki osób odpowiedzialnych za kasę, jednakże wnioski te pozostały bez odpowiedzi. Formalny nadzór nad pracownikami w tym osobami obsługującymi kasę miał W. S.. Powód faktycznie uniemożliwił przeprowadzenie inwentaryzacji w kasie za rok 2013 nie dostarczając księgowej żądanych dokumentów, których braki nie pozwalały na wykonanie sprawdzenia.

Aneks do umowy o pracę z dnia 31 stycznia 2014 roku pozwana spółka działając przez pełnomocnika ustaliła wynagrodzenie powoda od dnia 01 lutego 2014 roku na kwotę 7.500zł miesięcznie. Umowa została zawarta bez formy aktu notarialnego.

W okresie zawarcia wskazanego aneksu powód był jedynym wspólnikiem pozwanej spółki (poprzednio działającej pod firmą (...).A.S.) jak również jedynym członkiem jej zarządu.

Powód pobrał podwyższone wynagrodzenie za pracę w okresie od dnia 01 lutego 2014 roku do 31 maja 2015 roku w łącznej kwocie 24.000zł. Pozwany od podwyższonych wynagrodzeń odprowadził nienależnie wszelkie obciążenia publicznoprawne. Powód wynagrodzenie na konto otrzymywał jedynie w części z uwagi na potrącenia egzekucyjne.

Nabywca udziałów w pozwanej spółce zobowiązał się spłacać jej zadłużenie, które na dzień 31 grudnia 2015 roku sięgało 8.500.000zł.

Pismem z dnia 06 kwietnia 2016 roku pozwany wezwał powoda do zapłaty kwoty 72.451,18zł wyznaczając 7 dniowy termin na uregulowanie należności.

Powód nie uregulował należności objętych pozwem wzajemnym.

W sprawie ustalono, że W. S. był zatrudniony w (...) Sp. z o.o. w K. (poprzednio R. Sp. z o.o.) w okresie od dnia 1 października 2001 r. do dnia 31 maja 2015 r. na stanowisku dyrektora. W okresie od stycznia 2013 r. do października 2013 r. jego wynagrodzenie miesięczne wynosiło 6.000 zł. Aneks do umowy o pracę z dnia 31 stycznia 2014 r. spółka, działając przez pełnomocnika, ustaliła wynagrodzenie powoda od dnia 1 lutego 2014 r. w wysokości 7.500 zł miesięcznie. Umowa została zawarta bez formy aktu notarialnego. W tym czasie powód był jedynym wspólnikiem pozwanej spółki, jak również jedynym członkiem jej zarządu. Sąd Rejonowy uznał, że wskazany aneks jako umowa dodatkowa, jest czynnością prawną nieważną od samego początku, albowiem w okresie jej zawarcia powód był jedynym członkiem zarządu pozwanej spółki. Zawarcie wskazanej umowy wymagało zatem szczególnej formy aktu notarialnego (art. 210 § 2 k.s.h.), a zawarcie umowy bez tej formy skutkuje jej nieważnością (art. 73 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

W ocenie Sądu Rejonowego, W. S. świadczył pracę na rzecz pozwanej spółki w okresie objętym żądaniem, a więc od stycznia do października 2013 r. Jednakże część żądań powoda z tego okresu została zaspokojona jeszcze przed

wytoczeniu powództwa. Ponadto pracodawca miał prawo do zaliczenia pobranej przez powoda gotówki w lutym 2014 r. na najpóźniej wymagalne świadczenia, a więc wynagrodzenie za kwiecień i część maja 2013 r. (art. 451 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

W ocenie Sądu pierwszej instancji, nie było podstaw do uwzględnienia zarzutu pozwanego sprzeczności powództwa z zasadami współzycia społecznego w zakresie uwzględnionego powództwa głównego (art. 8 k.p.). Natomiast braki w dokumentacji kadrowo - płacowej oraz księgowej obciążają powoda, co do zarzutu wypłaty wynagrodzenia na błędny rachunek bankowy, jak również możliwości obciążenia go należnościami określonymi w powództwie wzajemnym, które sformułowane zostało na dwóch podstawach prawnych, pierwszej związanej z odpowiedzialnością powoda wobec spółki za spowodowanie braków kasowych (jako związanej z odpowiedzialnością materialną pracownika i szkodą wyrządzoną umyślnie) i drugiej związanej z uzyskaniem nienależnego wynagrodzenia za pracę.

Sąd Rejonowy uznał, że skoro aneks do umowy był nieważny, to pobrane wynagrodzenie za pracę było świadczeniem nienależnym (art. 410 § 2 k.c.), zaś spółka miała prawo żądać jego zwrotu. W sprawie nie zaszła żadna z przesłanek regulowanych w art. 411 k.c. w związku z art. 300 k.p., zaś powód winien mieć pełną świadomość braku podstaw do jego uzyskania.

Sąd pierwszej instancji uwzględnił częściowo również żądanie zasądzenia odszkodowania z tytułu odpowiedzialności materialnej powoda jako pracownika spółki. Pełniąc funkcję dyrektora spółki, powinien był sprawować nadzór nad całą jej działalnością, w tym kasą oraz nad pracownikami, w szczególności osobami odpowiedzialnymi za prowadzenie kasy i księgowości. Tych obowiązków powód nie wykonywał. Mimo wątpliwości, co do prawidłowości stanu kasy, powód nie zarządził nigdy jakiegokolwiek kontroli, zarówno co do stanu gotówki jak i obiegu dokumentacji finansowej. W. S. oraz inni pracownicy spółki pobierali gotówkę z kasy, przy czym sposób ich rozliczania budził wątpliwości, chociażby z tego względu, że często wystawianiem dokumentów dotyczących tej samej transakcji zajmowały się różne osoby. Te okoliczności, w ocenie Sądu Rejonowego, wskazują na istotne zaniedbania powoda w nadzorze nad podległymi pracownikami oraz nadzorze nad posiadaniem mieniem spółki w postaci gotówki. Ujawniony zaś przez spółkę niedobór w kwocie 49.951,18 zł związany z brakiem gotówkowym i obciążał powoda jako osobę zarządzającą pozwanym zakładem pracy. Jednakże pozwany nie wykazał, aby powód wyrządził szkodę umyślnie (art. 122 k.p. w związku z art. 6 k.c. w związku z art. 300 k.p.), co pozwoliło na ograniczenie odpowiedzialności powoda do trzymiesięcznego wynagrodzenia za pracę (art. 119 k.p.).

Od powyższego wyroku Sądu Rejonowego apelację wniosły obie strony.

W. S. zaskarżył powyższy wyrok apelacją obejmującą rozstrzygnięcie w zakresie zasądzenia od niego na rzecz powoda wzajemnego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. kwoty 42.000 zł wraz z odsetkami (pkt II podpunkt 1 wyroku).

Zaskarżonej części orzeczenia zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

1.1. art.116 k.p. w zw. z art. 114 k.p. – poprzez bezpodstawne przyjęcie, że powód wzajemny wykazał okoliczności uzasadniające odpowiedzialność pozwanego oraz wysokość powstałej szkody, podczas gdy przedstawione przez powoda wzajemnego dowody nie stanowią wystarczających podstaw do uznania jego twierdzeń,

1.2. art.117 § 1 k.p. – poprzez jego niezastosowanie, pomimo istnienia przesłanek polegających na wykazaniu przez pozwanego wzajemnego, że to pracownicy księgowości byli bezpośrednio odpowiedzialni za prawidłowe prowadzenie dokumentów księgowych i przeprowadzanie inwentaryzacji środków pieniężnych w kasie,

1.3. art.410 § 2 k.c. – poprzez uznanie, iż część wynagrodzenia pobieranego przez pozwanego wzajemnego począwszy od lutego 2014 r. w kwocie 1500 zł było świadczeniem nienależnie pobranym, podczas gdy podwyżka wynagrodzenia

nastąpiła zgodnie z wolą i za wiedzą powódki wzajemnej, a od dnia 30 maja 2014 r. powódka wzajemna mogła swobodnie kształtować wynagrodzenie pozwanego wzajemnego,

2. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że w mieniu spółki (...)A.S. wystąpił niedobór kasowy w kwocie 49.951,18 zł, – podczas gdy zebrany materiał dowodowy w tym zakresie nie pozwala na przyjęcie takiego stanu rzeczy,

3. naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie:

3.1. naruszenie art.233 § 1 k.p.c. – poprzez błędną, jednostronną, sprzeczną z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego ocenę zebranego materiału dowodowego oraz brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego poprzez:

a) bezwarunkowe uznanie, iż zapis kwoty niedoboru w wysokości 4.416,04 zł na koncie księgowym „Rozliczenia niedoborów, szkód – inne” jest wystarczającym dowodem na jego istnienie, pomimo braku dokumentów źródłowych uzasadniających dokonanie wpisu, oraz biorąc pod uwagę ustalony przez Sąd całkowity brak organizacji, zasad prowadzenia kasy i nadzoru nad tym procesem,

b) bezwarunkowe uznanie, iż kwota 24.400 zł (łącznie suma kwot: 5.000 zł + 6.000 zł + 6400 zł + 7.000 zł) została pobrana przez pozwanego wzajemnego i nie wpłacona do kasy, podczas gdy brak dokumentów KP potwierdzających wpływ gotówki do kasy (przedłożono tylko niepodpisane druki) oraz brak raportów kasowych z daty rzekomego wpływu tych środków,

c) bezwarunkowe uznanie, zgodnie z twierdzeniem strony przeciwnej, że kwota zamieszczona w raporcie kasowym z dnia 9 lipca 2014 r. w wysokości 13.881,70 zł, opisana jako „Niedobór – Inwentaryzacja kasy z dnia” stanowi dodatkowy niedobór, niezależny od pozostałych, wykazanych wcześniej w roku 2014 niedoborów, podczas gdy zapis „inwentaryzacja” oznacza, że dokonano sprawdzenia stanu kasy w stosunku do ostatniej inwentaryzacji, uwzględniając również wynikające z niej wartości niedoborów, a kwota niedoboru mogła zostać wpłacona do kasy w terminie późniejszym,

d) bezwarunkowe uznanie, zgodnie z twierdzeniem strony przeciwnej, że w dniu 20 sierpnia 2014 r. w kasie Spółki (...)A.S. brak było gotówki, podczas gdy z raportu kasowego wynika stan gotówki w kasie w kwocie 2.726,04 zł, a twierdzenia powódki wzajemnej opierają się jedynie na „informacji Pani A. W.”, której zeznania nie potwierdzają tego faktu,

e) bezwarunkowe uznanie, zgodnie z twierdzeniem strony przeciwnej, że brak realizacji wypłaty kwoty 3.000 zł w dniu 16 lipca 2014 r. (która została uwzględniona po stronie rozchodów w raporcie kasowym) powoduje automatycznie zwiększenie stanu środków pieniężnych na dzień 20 sierpnia 2014 r. – bez niezbędnej analizy dokumentów kasowych w okresie pomiędzy tymi datami, tj. bez ustalenia czy kwota ta nie stanowiła zwiększenia pozycji stanu poprzedniego kasy w kolejnych raportach kasowych.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w zaskarżonym zakresie, o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje oraz o zwolnienie go od kosztów sądowych związanych z wniesieniem apelacji.

Pozwana (powódka wzajemna) zaskarżyła powyższy wyrok w zakresie rozstrzygnięcia dotyczącego zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda wynagrodzenia za pracę oraz w zakresie oddalenia w części powództwa wzajemnego.

Przedmiotowemu orzeczeniu zarzuciła:

1. naruszenie prawa procesowego wyrażonego w art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

a) brak wszechstronnego rozważenia zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego przy dokonywaniu oceny zgodności powództwa głównego z zasadami współzycia społecznego, jak również przy ocenie stopnia zawinienia powoda/pozwanego wzajemnego za powstały niedobór w Kasie pozwanej Spółki, w szczególności poprzez pominięcie w tym kontekście zeznań świadków A. M. (1), A. M. (2), A. S. i R. S. (2) oraz J. N. z których jednoznacznie wynika, iż powód wiedząc o trudnej sytuacji ekonomicznej Spółki i spodziewając się zbycia swoich udziałów na rzecz Spółki (...) S.A., z pełną świadomością nie zachowywał wymogów prawnych związanych z kierowaniem działalnością Spółki, w tym prowadzeniem dokumentacji księgowej i kadrowo – płacowej, a w szczególności świadomie zaniechał dopełniania formalności związanych z prowadzeniem obrotu gotówką w kasie Spółki (...) Sp. z o.o. wiedząc, iż może to prowadzić do powstania szkody w mieniu tej Spółki i co najmniej godząc się na taki skutek,

b) błędną analizę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w szczególności w postaci dokumentów księgowych i kadrowo – płacowych i w konsekwencji błędne wywiedzenie z tego materiału, iż powód nie otrzymał wynagrodzenia za pracę za okres od maja do października 2013 r., podczas gdy dowody w postaci dokumentów księgowych oraz wykonanych przelewów pozwalają na jednoznaczne ustalenie jedynie za jakie okresy powodowi zostało zapłacone należne mu wynagrodzenie; dowody te oceniane w świetle zeznań świadków wskazujących na nieprawidłowości w prowadzonej dokumentacji księgowej oraz kadrowo – płacowej Spółki, która nie odzwierciedlała faktycznych zdarzeń oraz na istnienie znacznego niedoboru w kasie Spółki, przy jednoczesnym praktykowaniu wypłaty wynagrodzenia w gotówce z kasy Spółki, nie mogą stanowić podstawy do jednoznacznego ustalenia, iż w spornym okresie powód rzeczywiście nie pobrał należnego mu wynagrodzenia, a co za tym idzie okoliczność ta nie została przez powoda udowodniona. Wskazano, iż powyższe naruszenia prawa procesowego miały istotny wpływ na rozstrzygnięcie zarówno w zakresie powództwa głównego jak i powództwa wzajemnego.

2. naruszenie prawa materialnego:

a) wyrażonego art. 8 k.p. poprzez jego błędną jego interpretację i niewłaściwe zastosowanie do stanu faktycznego przedmiotowej sprawy poprzez przyjęcie, iż żądanie powoda nie narusza zasad współzycia społecznego, podczas gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje, iż działanie powoda, który dla uzasadnienia swojego roszczenia wykorzystuje braki w dokumentacji kadrowo – płacowej wynikające z jego świadomego działania oraz żąda zapłaty zaległego wynagrodzenia, które nie zostało mu wypłacone na skutek jego własnego zaniechania, jako członka Zarządu i dyrektora zarządzającego pozwaną Spółką, dochodząc jednocześnie z tego tytułu odsetek ustawowych za opóźnienie, należy oceniać negatywnie z punktu widzenia takich zasad współzycia społecznego jak zasada uczciwości i rzetelności,

b) wyrażonego w art. 122 k.p. poprzez błędną jego interpretację w kontekście zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, iż zaniechania powoda w zakresie wykonywania jego obowiązków nadzorczych wynikających z pełnionych w Spółce funkcji, cechowało jedynie rażące niedbalstwo, podczas gdy rodzaj tych zaniechań, świadomość ich istnienia i wagi dla prawidłowości funkcjonowania Spółki i jej sytuacji finansowej, jednoznacznie wskazuje, iż powód działał co najmniej ze świadomością szkodliwych następstw swojego działania i licząc się z wyrządzeniem Spółce szkody, godził się na to, co stanowi o winie umyślnej powoda co najmniej w zamiarze ewentualnym,

c) niewłaściwe zastosowanie, do stanu faktycznego przedmiotowej sprawy art. 119 k.p., zamiast art. 122 k.p., pomimo, iż całość materiału dowodowego sprawy wskazuje na umyślne działanie powoda w zakresie wyrządzonej Spółce szkody i uzasadnia jego odpowiedzialność na zasadzie art. 122 k.p.

Mając na uwadze powyższe apelujący wniosł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części tj. poprzez oddalenie powództwa głównego w całości oraz poprzez uwzględnienie powództwa wzajemnego w całości i zasądzenie od pozwanego wzajemnego na rzecz powoda wzajemnego obok dotychczas zasądzonej należności również kwoty 31.951, 18 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa od dnia zapłaty

a nadto - w zakresie orzeczenia o kosztach postępowania - poprzez zasądzenie od powoda/pozwanego wzajemnego na rzecz pozwanego/powoda wzajemnego kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych i obciążenie powoda/pozwanego wzajemnego obowiązkiem zapłaty nieziszczonych kosztów sądowych w całości,

2. zasądzenie od powoda/ pozwanego wzajemnego na rzecz pozwanego/ powoda wzajemnego kosztów postępowania apelacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 6 marca 2018 r. w sprawie o sygn. akt VIII Pa 290/17 oddalił apelację pozwanego (...) Sp. z o.o. (pkt I) oraz zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił powództwo wzajemne w całości (pkt II) oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy uznał, że dokonana przez Sąd Rejonowy ocena zgromadzonego materiału dowodowego w zakresie ustalenia faktu i wysokości niedoboru nie była przekonująca. Dowodu na okoliczność powstania niedoboru i jego wysokości nie może w żaden sposób stanowić dokument wewnętrzny, wystawiony przez powódkę wzajemną, w postaci noty księgowej nr (...) / (...). Dokument ten stanowi bowiem jedynie potwierdzenie jego sporządzenia. Brak jest zaś dowodu doręczenia wezwania do zapłaty pozwanego wzajemnego (W. S.). Nie ma również w aktach sprawy żadnego dokumentu, z którego wynikałoby wprost pobranie przez pozwanego wzajemnego kwoty 24.400,00 zł. Ponadto na podstawie raportu kasowego z dnia 20 sierpnia 2014 r., wynika, że stan gotówki w kasie wynosił 2.726,04 zł, a zatem nie można uznać, iż w tym dniu w kasie spółki brak było gotówki.

Fakt, że W. S. sprawował funkcję dyrektora i prezesa zarządu spółki nie prowadzi, w ocenie Sądu odwoławczego, do automatycznego przyjęcia, iż niedobór wystąpił oraz że tylko na nim spoczywa odpowiedzialność za jego ewentualne powstanie. Mając to na uwadze, Sąd ten doszedł do przekonania, że powódka wzajemna nie udowodniła swych twierdzeń w zakresie powstałych w spółce niedoborów w okresie, w którym W. S. pełnił funkcję prezesa zarządu i dyrektora spółki.

Sąd Okręgowy uznał, że podwyżka wynagrodzenia W. S. od lutego 2014 r. była uzgodniona ze Spółką. W lipcu 2014 r. nastąpiło bowiem jego odwołanie z funkcji prezesa zarządu przy jednoczesnym dalszym zatrudnieniu go na stanowisku dyrektora spółki i w tej dacie możliwe było faktyczne ustalenie wysokości zarobków na poziomie niższym niż uzgodniony od lutego 2014 r. Sąd uznał, że brak wymaganej formy aktu notarialnego dla podwyżki wynagrodzenia, w sprawach z zakresu prawa pracy nie może odnieść skutku nieważności w zakresie umowy czy też aneksu do umowy o pracę w sytuacji, gdy czynności konkludentne między stronami stosunku pracy wykazały fakt rzeczywistej podwyżki wynagrodzenia. Pracodawca wynagrodzenie to wypłacał, także po dacie odwołania W. S. z funkcji prezesa zarządu spółki, zaś on godził się na tę podwyżkę i przyjmował umówione wynagrodzenie. W konsekwencji ustalenia stron w tym zakresie obowiązywały od lutego 2014 r., a część wynagrodzenia W. S., w kwocie 1.500 zł miesięcznie, nie była świadczeniem nienależnym.

Sąd Okręgowy przyjął, że W. S. nie ponosi odpowiedzialności za jakikolwiek niedobór. Fakt powstania i kwota ewentualnego niedoboru nie zostały wykazane przed Sądem pierwszej instancji przez stronę, na której ciążył obowiązek dowodzenia. Biorąc także pod uwagę, że pozwany wzajemny nie pobrał nienależnie żadnej części wynagrodzenia ustalonego od lutego 2014 r. w wysokości 7.500 zł miesięcznie, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił w tej części zaskarżony wyrok i oddalił powództwo wzajemne oraz na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację pozwanej (powódki wzajemnej) w całości.

Skargę kasacyjną wniósł pełnomocnik Spółki (powódki wzajemnej), zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi w całości.

Wyrokiem z dnia 18 grudnia 2019 r. w sprawie I PK 204/18 Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu skargi kasacyjnej (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 6 marca 2018 r. , sygn. akt VIII Pa 290/17

uchylił zaskarżony wyrok w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku wskazał, że czynność prawna dokonana między jedynym wspólnikiem będącym jedynym członkiem zarządu a reprezentowaną przez niego spółką wymaga formy aktu notarialnego. Artykuł 210 § 2 k.s.h. nie przewiduje żadnych wyjątków w zakresie tej formy. Dlatego skutkiem niezachowania formy przewidzianej w art. 210 § 2 zdanie drugie k.s.h. (formy aktu notarialnego) jest bezwzględna nieważność dokonanej czynności prawnej. Przepis ten ma zastosowanie tylko do spółek jednoosobowych i tych, w których spółka jest obok wspólnika własnym wspólnikiem, a także dotyczy wszelkiego rodzaju umów zawieranych z członkami zarządu: umów o pracę, o zarządzanie, o dzieło, zlecenia. Mając na uwadze powyższe, aneks do umowy o pracę z dnia 31 stycznia 2014 r. o podwyższeniu wynagrodzenia i ustaleniu go na poziomie 7.500 zł miesięcznie był czynnością nieważną. Czynności tej nie konwaliduje konkludentne wypłacanie wynagrodzenia w wyższej wartości. Sąd Najwyższy zaznaczył także, że jeżeli przesłanką odpowiedzialności pracownika jest szkoda w mieniu pracodawcy, to szkodę tę należy wykazać. Jeśli, w ocenie Sądu Okręgowego, dokonana przez Sąd Rejonowy ocena zgromadzonego w postępowaniu materiału dowodowego w zakresie ustalenia faktu i wysokości niedoboru nie była nieprzekonująca, tym samym przedstawione wyciągi z ksiąg rachunkowych nie były wystarczające do oceny czy szkoda w postaci niedoboru faktycznie powstała - mógł on, na podstawie art. 249 k.p.c., wezwać stronę do przedstawienia ksiąg rachunkowych. Sąd odwoławczy powinien mieć przy tym na uwadze, że W. S. był zatrudniony na stanowisku dyrektora, co wskazuje, że był osobą zarządzającą zakładem pracy w imieniu pracodawcy, a zatem standardy jego odpowiedzialności są wyższe od przeciętnego pracownika z tego względu, że ocena bezprawności zachowania i winy jest tu surowsza. Z ustaleń sądów meriti wynika bowiem z jednej strony, że w aktach osobowych powoda brak jest jakiegokolwiek zakresu jego obowiązków, z drugiej zaś, że jako dyrektor spółki sprawował nadzór nad całą jej działalnością, w tym kasą oraz nad pracownikami, w szczególności osobami odpowiedzialnymi za prowadzenie kasy i księgowości.

Sąd Okręgowy dodatkowo ustalił:

W spornym okresie księgi Spółki nie były prowadzone w sposób rzetelny. Kwota umieszczona w raporcie kasowym z dnia 9 lipca 2014 r. w wysokości 13.881,70 zł opisana jako „Niedobór: Inwentaryzacja z kasy z dnia” stanowi dodatkowy niedobór, gdyż wcześniej wykazane niedobory zostały prześięgowane na konto księgowo (...), „Rozliczenie niedoborów, szkód-inne” (K. 73-75). Zgodnie z raportem kasowym z dnia 20 sierpnia 2014 r. (K. 88) saldo końcowe wynosi 2.726,04 zł. Brak realizacji wypłaty kwoty 3.000,00 zł w dniu 16 lipca 2014 r. powoduje automatyczne zwiększenie stanu środków pieniężnych w przypadku braku wcześniej, wystawionego dokumentu KP. Kwota 4.416,04 zł jest opisana jako niedobór z lat poprzednich. W okresie od maja do października 2013 r. (za wyjątkiem lipca) W. S. nie wypłacano wynagrodzenia. Należny miesięczny W. S. przychód w okresie od maja do października 2013 r. wynosił 6.000,00 zł.

/opinia biegłego sądowego ds. rachunkowości i finansów (...). P. k.713 – 719 odwrot/

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego, powoda wzajemnego – (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. okazała się częściowo zasadna.

Zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy nie pozostawia wątpliwości, że w okresie od maja do października 2013 r. W. S. świadczył pracę na rzecz pozwanej spółki, przy czym Sąd Rejonowy wydając rozstrzygnięcie co do wynagrodzenia należnego W. S. za okres od maja do października 2013 r. bezpodstawnie przyjął, że nie wypłacono mu również wynagrodzenia za lipiec 2013 r.

W konsekwencji Sąd Okręgowy – na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i orzekł jak punkcie I i jednocześnie na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację w pozostałym zakresie, o czym orzekł w punkcie II wyroku.

Apelacja powoda, pozwanego wzajemnego W. S. podlegała oddaleniu.

Zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy wskazuje jednoznacznie ,że w okresie od 1 lutego 2014 r. do 31 maja 2015 r. W. S. pobrał bezpodstawnie kwotę 24 000,00 zł. W ocenie Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości ,że pobieranie przez W. S. we wskazanym okresie dodatkowej kwoty w wysokości 1 500,00 zł miesięcznie następowało bez należytej podstawy prawnej. Aneks do umowy o pracę z dnia 31 stycznia 2014 r. na mocy którego zwiększono wynagrodzenie W. S. do kwoty 7 500,00 zł (z 6 000,00 zł) od samego początku był nieważny , gdyż jego zawarcie nastąpiło z pominięciem rygoru określonego w art. 210 § 2 k.s.h. (nie został on zawarty w formie aktu notarialnego). Nie ulega wreszcie wątpliwości ,że powód swoim zachowaniem m.in. poprzez brak stosownej kontroli stanu finansów zarządzanej przez siebie spółki doprowadził finalnie do szkody w jej majątku. Dokonana zatem przez Sąd Rejonowy ocena materiału dowodowego w powyższym zakresie uwzględniająca wszystkie aspekty sprawy, okoliczności, twierdzenia i zaprezentowane dowody. Jest ona więc wszechstronna, zgodna z doświadczeniem życiowym i zasadami logicznego rozumowania, a zatem odpowiada wymogom, jakie stawiają jej przepisy art. 233 i 327¹ § 1 k.p.c., i jako mieszcząca się w granicach swobodnej oceny dowodów zasługuje na akceptację Sądu II instancji tak jak i poczynione na jej podstawie ustalenia faktyczne tegoż Sądu. Sąd I instancji nie dopuścił się więc w tym zakresie uchybień procesowych, które miałyby wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, a zaskarżony w tej części wyrok odpowiada wskazanemu w jego uzasadnieniu prawu materialnemu i nie narusza żadnego ze wskazanych w apelacji strony powodowej przepisu tego prawa. Dochodząc do poprawnych ustaleń faktycznych Sąd Rejonowy w konsekwencji dokonał prawidłowej subsumcji prawnej.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy w Łodzi w oparciu o art.385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną , o czym orzekł w punkcie III wyroku.

O kosztach procesu za postępowanie kasacyjne Sąd orzekł w punkcie IV wyroku na podstawie art.98 k.p.c. oraz § 10 ust.4 pkt. 1 w związku z § 9 ust.1 pkt. 2 oraz § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800).

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym Sąd Okręgowy orzekł w punkcie V wyroku na podstawie art. 100 kpc znosząc je wzajemnie. Zdaniem Sądu II instancji strony ostatecznie w równym stopniu wygrały wskazane postępowanie ponosząc również identyczne koszty zastępstwa prawnego w tym zakresie.

W zakresie orzeczenia dotyczącego kosztów sądowych Sąd Okręgowy przejął je na rachunek Skarbu Państwa zgodnie z art.97 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych , o czym orzekł w punkcie VI wyroku.

S.B.